

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2242-5900 ต่อ 5751

เรื่อง การพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลและระบบนิเวศฮาลาล (Halal Ecosystem) ของไทย

ผู้เรียบเรียง นายชีวานนท์ กัญย์ภักดิ์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ มกราคม 2567

ศาสนาอิสลามได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนไว้อย่างละเอียดเปรียบเหมือนกับเป็น “ธรรมนูญชีวิต” ดังนั้น ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่า “คนมุสลิม” จึงมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ภายใต้การ “อนุมัติ” หรือ “อนุญาต” หรือเรียกว่า “ฮาลาล” ตามหลักคำสอนทางศาสนา อาทิ การรับประทานอาหาร เครื่องดื่ม ยารักษาโรคที่มีวัตถุดิบและกระบวนการปรุง การผลิตที่ฮาลาล การเข้ารับบริการทางการแพทย์ที่ฮาลาล (สถานพยาบาลมีอาหาร ยาฮาลาลบริการ) การท่องเที่ยวที่ฮาลาล (ที่พัก ร้านอาหารฮาลาลจำหน่าย) อย่างไรก็ตาม **คนทั่วไปมักเข้าใจว่า “ฮาลาล” เป็นเพียงเรื่องของอาหารที่คนมุสลิมรับประทาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคิดว่า “คนมุสลิมไม่กินหมู ไม่ดื่มแอลกอฮอล์” เท่านั้น**

“ฮาลาล” เป็นคำมาจากภาษาอาหรับ แปลว่า อนุมัติ อนุญาต หมายความว่า สิ่งของ หรือการกระทำใด ๆ การผลิต การให้บริการ หรือการจำหน่ายใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อบัญญัติของศาสนาอิสลาม **ครอบคลุมทั้งสินค้าและบริการที่เป็นอาหารและมิใช่อาหาร** ครอบคลุมไปถึงส่วนประกอบ ส่วนผสมที่ใช้ในการผลิตอาหาร สารเคมีต่าง ๆ เครื่องสำอาง ตลอดจนโรงงาน รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ อาทิ ร้านอาหาร โรงแรม โรงพยาบาล กิจกรรมท่องเที่ยว สายการบิน เป็นต้น ในส่วนของสินค้าอาหารฮาลาล มีข้อกำหนดหลักคือ ต้องเป็นสินค้าที่ไม่มีส่วนผสมของเนื้อหมูตลอดจนสารต้องห้ามเจือปน และเป็นเนื้อสัตว์ที่ได้รับการฆ่าอย่างถูกต้องตามข้อกำหนดของศาสนาอิสลาม สำหรับเครื่องดื่มต้องไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

ข้อมูลสถิติประชากรโลกของศูนย์วิจัยพีว (Pew Research Center) พบว่า ในปี พ.ศ. 2565 มีประชากรนับถือศาสนาอิสลาม 1.9 พันล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.54 ของประชากรโลก **แสดงให้เห็นว่าตลาดผู้บริโภคชาวมุสลิม ถือเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ อีกทั้งผู้บริโภคชาวมุสลิมมีแนวโน้มการใช้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง** ในปี พ.ศ. 2564 ตลาดอุตสาหกรรมฮาลาลโลกมีขนาดถึง 2.1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มที่มีส่วนแบ่งอยู่ที่ประมาณ 1.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 60 ของอุตสาหกรรมฮาลาลทั้งหมด ทั้งนี้ คาดว่าในช่วง 5 ปีข้างหน้า การเติบโตของตลาดอุตสาหกรรมฮาลาลทั้งหมด จะขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 7.5 ทั้งนี้ ณ เดือนกันยายน 2566 ไทยมีบริษัทที่ได้รับรองมาตรฐานฮาลาลกว่า 15,000 บริษัท มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองฮาลาลมากกว่า 166,000 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 82.1

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการขับเคลื่อน Soft Power ใน 12 สาขา โดยเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีเพื่อต่อยอด สร้างมูลค่าเพิ่ม และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งหนึ่งในสาขา Soft Power ที่สำคัญ คือ อาหาร โดยเฉพาะอาหารฮาลาลที่สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวฮาลาลได้ อาทิ มัสมันเนื้อ ข้าวซอยไก่ ข้าวยาปักข์ใต้ แกงเหลือง ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพ มีมูลค่าและอัตรา

การเติบโตสูงตามสัดส่วนประชากรมุสลิมโลกที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับตลาดนักท่องเที่ยวมุสลิม มีการขยายตัวจึงเป็นโอกาสที่ไทยจะเร่งรัดการส่งเสริมและพัฒนายกระดับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลและสินค้าฮาลาลอื่น ๆ เพื่อให้ไทยเป็นผู้นำด้านการผลิต การส่งออกสินค้าฮาลาล และการท่องเที่ยวฮาลาลในภูมิภาค

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลของไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบนิเวศฮาลาล (Halal Ecosystem) 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการผลิต ที่ครอบคลุมหลายสาขา เช่น อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง ยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ (2) ด้านการบริการ เช่น ระบบโลจิสติกส์ฮาลาล บริการสาธารณสุขอิสลาม การเงิน และประกันภัยอิสลาม การท่องเที่ยวและสุขภาพที่ดีแบบอิสลาม (3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ทั้งการพัฒนา ทักษะแรงงาน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ตรวจสอบฮาลาล รวมถึงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับฮาลาลในสถาบันการศึกษา (4) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ประกอบด้วย การวางมาตรฐาน การให้การรับรอง และระบบตรวจสอบย้อนกลับ และ (5) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น นิคมอุตสาหกรรม และคลัสเตอร์ฮาลาล ห้องปฏิบัติการเพื่อการวิจัยและพัฒนาฮาลาล

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลและระบบนิเวศฮาลาลของไทยต้องมีการวางระบบ การขับเคลื่อนในแต่ละด้านให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งมุ่งเน้นการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งองค์การมหาชน ซึ่งประกอบด้วยสองแนวทาง คือ (1) แนวทางการจัดตั้งคณะกรรมการอุตสาหกรรมฮาลาลแห่งชาติ (กอช.) มีหน้าที่และอำนาจสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลทั้งระบบ และ (2) แนวทางการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบอุตสาหกรรมฮาลาล เพื่อรองรับภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเจรจาหรือการขยายตลาด การตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน การผลิตสินค้าและบริการ และการวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน เช่น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมปศุสัตว์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น รวมถึงการแต่งตั้งผู้แทนการค้าไทยด้านฮาลาล และการตั้ง “ศูนย์อุตสาหกรรมฮาลาล” ขึ้นภายใต้สถาบันอาหารเพื่อเป็นเจ้าภาพและศูนย์กลางการประสานงาน

โดยสรุป ในการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลของไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบนิเวศฮาลาล 5 ด้าน ดังที่กล่าวข้างต้น ให้เกิดความเข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดตั้งคณะกรรมการอุตสาหกรรมฮาลาลแห่งชาติ (กอช.) และการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบอุตสาหกรรมฮาลาล ซึ่งมีผลิตภัณฑ์เป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล ประกอบด้วย อาหารและเครื่องดื่ม แพชั่น เครื่องสำอาง สมุนไพร ยา อาหารเสริม รวมทั้งการบริการ เช่น นวด สปา คลินิก การแพทย์ การท่องเที่ยว เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (ม.ป.ป.). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาล (พ.ศ. 2559 – 2563). สืบค้น 10 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.dip.go.th/Portals/0/2558/Busarin/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%9D%E0%B8%B2%E0%B8%81/Halal%20Strategy.pdf>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2565). สถานการณ์สินค้าอาหารฮาลาล. สืบค้น 10 ธันวาคม 2566 จาก http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/khaaw_aahaarhaalaal.pdf
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเบอร์ลิน. (2566). ข้อมูลตลาดสินค้าฮาลาลในเยอรมนี. สืบค้น 10 ธันวาคม 2566 จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/78410/78410.pdf
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2566). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและติดตามนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ครั้งที่ 1/2566. สืบค้น 10 ธันวาคม 2566 จาก http://bioie.oie.go.th/oieqrcode/uploadFile/oie479590215_3422006.pdf